

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt. $\frac{1}{2}$ évre 6 frt. $\frac{1}{4}$ évre 3 frt. 1 hóra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt. $\frac{1}{2}$ évre 7 frt. $\frac{1}{4}$ évre 3 frt 50 kr. 1 hóra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasáboos petit sor egyszer 8 kr. minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyitótör sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Elvi magaslaton.

Arad, deczember 28.

Wekerle Sándor, a visszalépő kormány elnöke tegnap este jelentette volt be a liberális klubban egybegyült párt feleinek saját és kormánytársainak visszaléptét, s ugyanezt cselekedte ma a parlamentben. A historiai jelentőségű aktus a lemondó kormányelnök kiváló egyéniségéhez mértén folyt le úgy a komoly méltóság, mint a tapintat dolgában.

Szinte visszásnak és megütközést keltőnek mondható a konzervatív párt vezérének azon újabb ballépése, hogy a képviselőház mai ülésén a szélsőbaloldal taktikáját magáévá téve, a maga s pártja nevében szintén kifogásolta, hogy Wekerle a képviselőházat a válság közelebbi okairól föl nem világosítja.

Onkéntelenül kérdezi az ember, hogy mit akarhatott Apponyi Albert gróf ezen követelődzésével? Ha az volt a célja, hogy a visszalépett kormányelnököt holmi illetéktelen közlékenységbe beugrassa, mely őt fölfelé kompromittálja, akkor nagyon rosszul járt, mert egészen ellenkezőleg azt érte el, hogy a szerintök kegyvesztett kormányelnöknek még lemondása bejelentésekor is alkalmat adott az ő korrekt loyálisának kitüntetésére, és arra, hogy a reakció támogatására számító miniszteri aspiránsnak ő, az elbocsátott kormányelnök adjon leczkét a korona jogairól, a melyet vele szemben védelmébe volt kénytelen venni.

De a képviselőház ülése, mely a lemondás tényének formális befejeződését

volt hivatva tudomásul venni, korántsem bír a helyzet további alakulására nézve azzal a jelentőséggel, melylyel a szabad-
elvű párt tegnapi nagyszabásu manifesztációja.

Az ott lefolyt korszakot alkotó jelene-
tek és nyilatkozatok a válság khaotikus képét — legalább azon párt részéről, melynek magatartása a parlamentben döntő befolyással bír — teljesen tisztázta. A szabadelvűpárt, midőn vezetői köz-harczosokul léptek vissza zárt sorai közé, magasra emelte a lobogót, melyet a diadalmas küzdelemből tépetten bár, de *mosoktalanul* hozott vissza a dicső vezér. Nincs többé ingadozás a felett, mi tévők legyenek, kit kövessenek? A szabadság eseménye, melyért a magyar nemzet évszázadokon át küzdött és vérzett, s melynek megvalósított intézményeiből építette föl ezredéves alkotmányát, lesz egyszersmind a liberális pártnak úgy mint eddig, ezután is vezérelve; bárkit állítson a korona bizalma az ország ügyeinek élére, támogatni, követni fogja őt, ha ezen eszmény szolgálatában a szabadelvű irányt fogja követni.

Es ez elhatározásában, e magasztos céljának megvalósítása iránti törekvésében egységesebb és erősebb a párt mint valaha. Számbeli többségét messze túlhaladja azon erkölcsi fölénye, melylyel a többi parlamenti pártok jobbait ellenállhatatlanul magához vonzza s előretörő reformakciójában a haza és szabadság-ellenes fakciózus opposziózt már eleve is megbénítja.

Nem is lehetett volna az elvi állás-

pont proklamálásának hivatottabb hirdetője, mint *Csáky* Albin gróf, ki egy fél évvel előbb saját példájával igazolta önzetlen politikai hitvallását. O az előző kormányválság alkalmával úgy látta, hogy ottléte akadályos lehet a reformok diadalának, és szó nélkül félreállott; és midőn most ugyanez okból visszalépnek többi társai is, elsőnek üdvözli őket a sorból és hívja fel a szent harcra kiküzdeniök a lelkiismeretszabadságának amaz utolsó két biztosítékát, melynek állania, győznie kell, ha még annyian elbuknak is érette való küzdelemben.

Am itt bukásról szó sem lehet; kik elveiket föl nem adják, azok soha meg nem buknak. Ellenkezőleg, a jelen válság a politikai morál, az önzetlen kazuifáság, a törhetlen elvhűség fonséges eposza, melyben az elesett hősök új életre támadva tovább harcolnak, s ellenállhatlan erővel viszik győzelemre a szent ügyet.

Nincs a magyar nemzetnek oka jövője fölött aggódnia addig, míg vezéreiben az államférfiai erély és lángész ily erkölcsi fonséggal párosul, míg törvényhozása többségének magatartásában a *filazafias* erények képezik a főrugókat, míg a nemzet vitális érdekeinek oltalma és ápolása tömöríti annak sorait és irányítja cselekvéseit.

A nemzet legjobbjai együtt vannak és együtt maradnak. A visszalépett miniszterek lemondottak a kormányról, de nem ám a harc további folytatásáról. Igen is, ott lesznek az új vezérek háta megett, és érvényesíteni fogják továbbra is tud-

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Szent.

— Irta: Irányi Dező. —

Csupa szín, csupa pompa minden a Toronyi kastélyában.

A régi, vén épület mintha megvedlett volna.

Teteje, melyen ha nekivágott a felszél, besüvitett, bedudált mindenféle nótákat, — ki van tatarozva, igazítva, nincs sehol egy darab moha sem, a régi épületeknek ez az ismert disze, mely az ilyen uri palotáknak a nemesi diplomája szokott lenni.

Minél régiebb a moha a kastély tetején, annál régiebbek az ősök is.

A Toronyi kastély falai is új szint öltöttek.

S ha már megváltozott az épület, megváltozott a környéke is.

De ezt nem emberi kezek művelték. Tavasz, ragyogó, mesés szinompájú tavasz van s a vén, szazados, rezgő levelű nyárfák szinte odatapadnak a magas falakhoz, melyeket szeretettel ölelnek körül, susogva a kastély lakóinak sok, nagy idők emlékeiből szép regéket, de szomorú történeteket is.

Csupa szín, csupa világosság minden. A napsugarak szabadon repülnek szét, nincs mi útjukat állaná. Még szellő sem susog, az is elült és helyet enged a szivárványos szárnyu szitakötőknek, pillékeknek, hadd röpjöljenek azok

a virágra, hadd szívják ki mézét a friss, himporos kelyheknek.

Bent a kastély termeiben ép oly ragyogó, tiszta minden. Ezekén aztán egy szép leány keze dolgozott, gonddal, szeretettel, kedvvel, hogy a kit most ide várnak, hogy a ki most ide jön, minden kicsi apróságon, minden kicsi tárgyon figyelmet, meleg, édes érdeklődést lásson.

A Toronyi Magda várja haza a kastély urát, Toronyi Elemért.

Magda alig várja a pillanatot, hogy a kis ur megérkezzék. Persze, hogy nem megy el többet; itt fogja, megházasítja, szabadjára eresztí; hiszen már huszonnégy éves a fiú, legyen ur már a saját portáján és vegye le a nagy gondot az ő vállairól, melyet tíz éven keresztül hordott.

Igen, tíz éve, hogy Elemér atyja meghalt és tíz éve, hogy Magda átvette a nagy gazdaság vezetését és — Elemér nevelését.

Akkor tizenhét éves volt Magda. Es ez a fiatal leány martírtja lett szeretetének. Kire hagyja itt a bátyja jószágát, kire bizza Elemér nevelését?

Tíz éve mult annak. Tíz hosszú év, mely mégis elsuhant, mint a lehellet s kiölt a szivból, a lélekből mindent, mi fogékony, mindent, mi meleg, mindent, ami érzés.

Oh, nem sajnálta Magda ezt a tíz évet. Ime, felnőtt, felvirult a legszebb fiú férfivá s most még csak egy lépés, azután leveszi kezét a gyámoltjáról.

Es aztán?

Magda, az egyszerű, a hiuságtalan Magda tükröt vett kezébe.

S ha igazságos lett volna, azt mondta volna:

Ime, hajam még most ében, fényes, illatos, mint ezelőtt tíz évvel volt. Homlokom tiszta, derült, vidám, mint az ezelőtt volt. Arcom piros, rózsás s fehérbe hajlik, mint a fiatal lányoké. Ni, még meg van rajtuk a két kis gödröcske is, mint a ré i Magda arcán. Ahol a, a tiszta, magas nyak, a hófehér vállak és a mosoly az örökös, kedves ajkak körül.

Nem, Magda nem látta ezeket. Erőnek erejével kikeresett a hollőfekete fűrtök közül egy fehér hajszálát is, úgy megörült annak, mint a gyermek.

— Ez az, tudtam! Itt a végpont. Kötelességem bevégeztem és ime, itt a jutalom. Jó jó. Ez az egy hajszál is arra int, hogy oda van ifjuságom. Im amott a homlokon egy redő is. Az arczon is, nem is egy. Oh édes lemondás, édes nyugalom...

— Dehogy az, nénikém, dehogy lemondani, minek lemondani? — szolt Toronyi Elemér, ki már a másik perczben Magda nyakába borult és az édes viszontlátás, a szeretet csókját szedte annak ajkairól.

— No lám-é, hát az én nevelő kis anyám, az én nénécském lemondani akar. Ugyan miről akarnál lemondani?

— Miről? — szolt elpirulva a kis néne,

sukat és erejüket a szent ügy szolgálatában, s míg ezt a képviselőház mai ülésén vádképen mondotta szemükbe a reakció álcázott zsoldosa, addig akaratlanul is a legnagyobb dicsőségét hirdette ő Wekerle-nek és kormánytársainak, kik példájuk által mindörökké fönmaradó ragyogó lappal gazdagították a magyar nemzet alkotmányos küzdelmeinek dicsőséges történetét.

Wekerle lemondása.

— december 28.

Erő és méltóság.

Ez a kettős jellemvonás domborult ki félreérthetetlen határozottsággal a Wekerle-kabinetnek a szabadelvű párttól való bucsúvételében.

As erő forrását a tiszta, önzéstelen, szilárd meggyőződéssel fölkarolt, diadalra vitt elvek képezik.

A méltóság az emberek szellemében, politikai puritanizmusában gyökeresik.

A Wekerle-kabinet méltónak bizonyult a nagy elvekhez s a szabadelvűpárt méltónak bizonyult a Wekerle-kabinethez.

Ez egy befejezett láncszokoskodás, melyhez akár egy szemet hozzáfűzni, akár belőle egy szemet elvenni nem lehet, nem szabad.

A közéleti erkölcs szempontjából magasatos s a mellett költőileg szép.

A modern magyar állam pantheonának alapkövébe a szabadelvű-párt tegnapi értekezletének jegyzőkönyvét kellene befalazni, hogy mind az idők végeig bizonyosságot tegyen a Wekerle-kabinetnek s a szabadelvű-pártnak hazafias bölcsességéről, politikai önzéstelenségéről, minden önfeláldozásra kész kötelességtudásáról.

Wekerle beszéde.

Wekerle Sándor beszéde, melyet a szabadelvű pártkörben tartott, s melyet táviratilag már vázoltunk, egész terjedelmében így hangzik:

„Tisztelt Pártértekezlet! (Halljuk! Halljuk!) Mintán sajnálatunkra azt kellett tapasztalnunk, hogy nemcsak egyes ügyekben, hanem általában véve nem vagyunk a legfelsőbb bizalomnak oly mértékben osztályosai, amint ezt az ügyek sikeres és eredményes vezetésére nézve jelen viszonyaink között kívánatosnak

tartjuk, beadtuk ő felségének tározáinkról való lemondásunkat. Ő felsége ezt a lemondást kegyelmesen eltogadta, s bennünket egy új kabinet megalakulásáig az ügyek további vitelével megbízni méltóztatott.

Midőn erről a t. pártértekezletnek kötelességszerűleg jelentést teszek, egy nagy tartozást kell saját és minisztertársaim nevében lerónom. Köszönetet kell mondanom azért a valóban odaadó, azért a kitartó és lelkes támogatásért, melyben szívesek voltak bennünket folyton részesíteni. (Élénk éljenzés.) Ennek és főleg ennek köszönhetjük, hogy eredmény kísérte működésünket, (Igaz! Ugy van!) ennek köszönhetjük, hogy súlyos körülmények között is fenn tudtuk tartani, meg tudtuk óvni elveinknek tisztaságát, (Igaz! Ugy van!) ennek, hogy nagy eszmét tudtunk érvényre juttatni, (Ugy van! Ugy van!) és habár heves küzdelemmel is, de azt merem mondani, viszonylag minden nagyobb rázkodtatás nélkül (Ugy van! Ugy van!) és rövid idő alatt oly nagy átalakulásokat biztosítani, a melyek korszakot alkotók lesznek, (Ugy van! Ugy van!) s a melyek az igaz haladásnak és szabadelvűségnek a messze jövőre is kiható irányt szabnak. (Ugy van! Ugy van!) Ha együttműködésünknek két évre terjedő viszonylag rövid tartama alatt a dolog természetéből folyólag nem is tudtuk mindazokat az elveket érvényre juttatni, a melyek programunknak integráns részét képezik, de leraktuk az alapokat, elkészítettük a program életbeléptetésére nézve a munkákat és ezt örököül adjuk át utódainknak, úgy, hogy nyugodt öntudattal el merem mondani, hogy kormányzatunknak két esztendei tartama nem a meddőségnek, hanem a serény munkának volt korszaka, a melyből tisztán és mocsoktalanul hoztam vissza azt a zászlót, a melyet ránk bístak (Hosszan tartó élénk éljenzés.) s a melyet soha személyes érdekekért küzdelemben nem vittünk, hanem a melyet mindig elveikért és nagy eszmékért lobogtattunk. (Ugy van! Ugy van!) A harcz megépphette, a küzdelemnek vérfoltjai is meglátszhatnak rajta, de azt hiszem, hogy mocsok nem tapadhatott rája. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Es épen azért t. értekezlet, mert nem az érdekeknek, hanem a nagy eszméknek harczát vívtunk, most, midőn hivatalos állásunktól megváltunk, és mint egyszerű politikuskok távoznunk erről a helyről, mint olyanoknak, a kik szerencsések voltunk egy nagy elvi küzdelemben előharcosokként működni, saját multunk iránti kötelességünk, hogy jelezzük azt az álláspontot, azt a politikai irányt, a melyet elfoglalni és a jövőre nézve is követni óhajtunk. (Halljuk! Halljuk!)

Minket ezzel a párttal az elveknek, az iránynak, a törekvéseknek azonossága kötött

össze. (Igaz! Ugy van!) és ezt a tiszta elvi alapon nyugvó kapcsolatot jövőre is változatlanul fenn kívánjuk tartani. (Helyeslés.)

Mi ma is abban a meggyőződésben élünk, hogy itt felállított, itt meggyökerezett programunk és elveink ma is, midőn lelépünk, minden izőkben helyesek. (Élénk helyeslés.)

Ha mégis külön kiemelek néhány kérdést és pedig első sorban egy a távol jövőre is kiható, egész gazdasági életünket betolyásoló, átalakító nagy gazdasági kérdést, úgy tulajdonítsák ezt annak a személyes vonatkozásnak, mely engem egész politikai reputációm-mal ahhoz köt, annak lehetőleg sürgősen azon mód és irány szerint megoldása, a melyet kijelöltünk, a valutarendezést vagyok bátor fel-emliteni. (Élénk helyeslés.)

Felemlíteni bátorodom azért, mert akkor, midőn a valószínűségnek, ha nem is kizárólagos és egyedüli, de mindenesetre a leglényegesebb feltétele, az anyagi képesítés meg van, az ezen rendezésre szükséges kincsek össze vannak halmozva, akkor igenis bizton várhatjuk és kívánhatjuk, hogy a megkezdett munka ezen irányban tovább folytatassék. (Ugy van!)

Másrészt foglalkoznom kell, ha csak röviden egy oly kérdéssel, mely csak ujabban rávedez a politikai láthatáron s az egyházpolitikai kérdésekkel függ össze.

S e tekintetben legyen elég minden ellenkező áramlattal szemben annak a meggyőződésnek kifejezést adnom, t. értekezlet, hogy a szentesített egyházpolitikai javaslatokat sem revízió, sem változtatás alá venni nem lehet. (Igaz, ugy van!) Ezeknek a törvényeknek életbeléptetését késleltetni, intézményekhez, vagy bármilyen feltételekhez fűzni nem szabad. (Igaz, ugy van!) Ezeket a törvényeket úgy és akkor kell végrehajtani, a mint és a mikor ezt a törvényhozás kontemplálta és ezen törvényeknek részletes rendelkezéseiben meg is állapította. (Ugy van!) A másik, még tárgyalás alatt lévő két javaslat, a melyek az egyházpolitikának szorosabb értelemben véve, ha nem is képezik integráns részét, de egyik sarkalatos és alapvető részét képezik a mi programunknak. Ezekre nézve a meggyőződés, hogy az azokba lefektetett elvek csorbitatlanul fentartandók. (Éljenzés.)

Nem kívánok én t. értekezlet ma programunknak újolagos fejtegetésébe bocsátkozni. Hisz az igazgatás minden ágára kiterjedőleg határozott és világos végcéljára nézve is körvonalozott programot állítottunk fel; csak röviden azt ismétlem, hogy mi igen is ezt a programot ma is helyesnek és a jövőre nézve követendőnek tartjuk. (Éljenzés) s mivel nem homályos érdekeket, hanem az e programban kifejezésre jutott nagy elveket kívánjuk szolgálni, azért a legközelebbi feladatként azt

hát arról, hogy az urfi most már meg fog nőszülni és én lemondok az urfiról. A maga gazdája lesz, szánt, vet, arat, mint én tettem tíz évig és boldog lesz, nagyon boldog...

— Ugyan kivel?

— Kivel, hát a Baranyi Lolával. Tudja, azzal a kis barna leányval, kivel olyan jól mulatott a mult majálison. Igen, megházasítom urfi.

— De én boldog, a néni ke nélkül, az én szentem nélkül? Hát nem tudja, hogy én a néni kehez imádkostam, mikor leteküdtem; hát most már más lesz az én szentem és nem a néni ke?

— Majd meglátod, hogy ki az igazi szent! Mikor az a kis barna összeteszi kis kacsóit és kér tőled, férjétől valamit, mikor hazajössz a napi fáradságos munka után és lesz, aki lesimítja puha kezével homlokodról, majd meglátod, ki a szent? Aki majd szívből, szerelemmel szeret téged, akiben te fogsz élni és aki benned él, az lesz a szent.

Es ezt egy szent mondta. Es a szentszék ezen szavaival hajtották álomra fejüket azon elhatározással, hogy holnap feikeresik azt a szentet és megkérik a kezét Elemérnek.

A négyes fogat kiröptült a Toronyi kastélyból. Magda beakarta tetézni művét. Ugy gondolta, hogy ha megházasítja Elemért, félrevonul haza, kis birtokára, melyet árendába adott és ott éli le napjait, lassan csendesen és fehérlik egyik hajszál a másik után, szürkül, galambos lesz és volt és marad Elemérnek a jó néni, kinek időjártával majd ráncz verődik szanasztót a sima képén, hogy boldoggá tegye bátyja egyetlen gyermekét.

De Elemér nem így gondolkozott. Nem jól érezte magát sehogysem lánynezőbe men-vén. Minek megy ő lánynezőbe, mikor nem is szereti azt a lányt. Jó lett volna tegnap ellentmondani, csak hogy ám Elemér sohasem mondott még ellent a néni ke nek, mert hisz az mindjárt megfenyegette kis kacsóival.

Oda nézett azokra a kis kacsókra, Magda bársonyos pizsi tenyerére és azt gondolta, hogyha e kezek vezették őt eddig az élet utain, nem vezethetnek továbbra is?

Ránézett azután Magda arcára.

Magda hátravetve szép fejét a hintó párnára, gondolkozott, lehunyva szemeit.

Vajjon miről gondolkozhatik a szép lány? hánytorgatta magában Elemér?

Hát igazán azt hiszi, hogy boldoggá tesz, ha megházasít? Hát nem volt a lány szívében sohasem más érzés iránta, csak a szeretet érzése. Hát nem szerethet az szerelemmel, aki szeret szeretettel?

Magda sem tudta, hogy fél-e a lánytól mert úgy akarta, hogy oda hajol fölfeje, elsimítja a székapdosta fűrtöket homlokáról és megoskolya azt a homlokot nem szeretettel, de szerelemmel.

Igen, de ha a néni ke majd megharagzik, igen, de ha a néni ke majd megfenyegeti megint, kis kacsócskájával?

Érzett valami meleget, mely odavonzotta őt jobban Magda mellé, valami édes, boldogító érzelmeket, mely azt sugta neki, nézd, hisz ez a szent, mely letörülni van hivatva homlokodról fáradságos izzadságot, ez a szent, akiben te élsz és ez a szent, aki benned él?

Ó is? ki tudja?

Ej, gondolá magában, nem férfi, ha így viteli magát lánynezőbe, mikor nem is szereti azt a leányt. Es utóvégre, ha igaz, hogy ő férfi, akkor a néni ke sem parancsol neki.

Valami lüktetett benne erősen, néha tartatlanul.

— Hopp! kiáltott egy nagyot a kocsinak — Megálj!

Magda felrezzent, de ijedten ám.

— No hallod Elemér, hát van szíved, hogy így megijesztesz?

— Hogy van-e szíved! Nézd, néni kem, láttad azt a feszületet ott az ut végén? Ugy-e hogy mikor ilyen napon utra készül az ember, illik imádkozni?

Odamentek a feszülethez. Elemér ott megfogta Magda kezét.

— Tudod ki az a szent, akit imádkoz? Te vagy az, Magda. Tudod, ki egyengeté az én életem utait?

Te vagy az. Tudod, ki tehet engem is szentté. Egy szent és te vagy az! Es akiben én élek, az vagy te és én voltam az, akiért éltél te. Hát itt, e feszület alatt mond, te szent, te jó, te szép, hát nem értem éltél eddig is?

Toronyi Magda előtt egyszerre elsötétült a világ. De nem, nem a sötétség világa volt ez; hulló könnyei csak rózsás ködöt vontak szemeire, melyet csókba fűrésztött Elemér, édes boldogsággal.

Az igazi szent pedig onnan a feszületről jószágon, biztatón mosolygott le — a földi szentekre.

kell követnünk, hogy egy ezen a párt által is mindig helyeselt (Ugy van!) és következésképpen vallott program alapján alakuló kormányának létrejöttét elő kell segítenünk. (Elénk helyeslés!); s nem csak elő kell segítenünk, hanem ha egy kormány ezen az alapon alakul, azt egész odaadással, egész határozottsággal és kitartással támogatnunk kell, mindaddig, míg, a mint hiszem, e programnak, ezen itt annyiszor helyeselt programnak hű képviselője leand (Igaz! Ugy van!)

En azon hitben távozom erről a helyről, t. értekezlet, hogy itt nem csak saját és miniszter-társaim meggyőződésének, hanem sok, talán minden eddigi politikai barátom meggyőződésének adtam kifejezést. (Elénk helyeslés.) Es azért engedjék meg, hogy felszólalásomat befejezve, ismételtelen köszönetünket és hálánkat nyilvánítsam szíves támogatásukért s magunkat szíves barátságukba továbbra is ajánljam. Legyenek meggyőződve, hogy mi azon elveket, azzal az odaadással és kitartással fogjuk jövőre is szolgálni, a mint tettük eddig, s ha mások állanak is első vonalban, mi mint közharcosok sem akarunk a küzdelemben hátramaradni, hanem azzal az őszinteséggel kívánunk politikai programunk mellett helyt állani, a mely őszinteség egyedül méltó azokhoz az elvekhez, a melyeknek aegise alatt egyesültünk és remélem, továbbra is egyesülve maradunk. (Szünni nem akaró, élénk helyeslés, éljenzés és taps.)

Darányi Ignác.

Ezután Darányi Ignác alelnök következőleg szólt:

Tisztelt értekezlet! Mélyen meghatva hallottuk a kormányelnök ur előterjesztését melylyel a kormány lemondását tudatja velünk s egyszersmind a kormány nevében tőlünk búcsúzik.

A lelépő kormány midőn megalakult, nem pártérdekből, hanem a helyzet parancsoló súlya alatt s nem ötletszerűen, (Ugy van!) hanem törvényhozásunk tradíciói nyomán, a nehézségek teljes tudatában, ritka önzetlenséggel (Ugy van) egy oly politikát inaugurált, mely egyedül alkalmas a mindannyiunk által óhajtott békét állandóan biztosítani (Ugy van! Ugy van!) s mely a mellett az egyéni és lelkes érdekeket szabadságnak és a nemzet-egységnek és jogi rendjének is újabb biztosítékát van hivatva képezni s a mely ezen kívül a nemzet multjában minden haladás emlékével s a jövő fejlődés minden reményével össze van kötve. (Ugy van! Ugy van!)

E politikának tulnyomó részét a kormány keresztül vitte s most diadala tetőpontján távozik, hogy politikája végrehajtását és megvalósítását ez által is könnyítse és biztosítsa; példát adván késő időknek, hogy miként kell az egyéni érdekek félretételével is az elveket önmegtagadással szolgálni. (Elénk helyeslés és éljenzés.)

E két év alatt a közszellem oly lendületet vett Magyarországon, a magyar fajban belakó szabad gondolkodás oly elementáris erővel nyilatkozott meg, hogy ez alkotmányos életünk legszebb napjaira emlékeztet vissza. (Ugy van! Ugy van!)

Maguk a szabadelvű javaslatok a házban óriás többséggel szavaztattak meg és ez a párt, mely politikájának változhatlan sarkkövét a közjogi alap sértetlen fentartásában és megvédésében keresi és találja. (Ugy van! Ugy van!) a nemzet előtt nőttön-nőtt és a közvéleményben újabb és újabb tért hódított magának. A kormánynak pedig e rövid két év elég volt arra, hogy korszakot alkotó munkásságot végezzen; elég volt arra, hogy nevét a történet könyvébe beírja. (Igaz! Ugy van!)

De e két év alatt a kormány nem csak az egyházpolitikában, hanem az államélet minden ágazatában is annyit kezdeményezett és annyit alkotott, hogy e két év munkássága és annak érdeme a nemzet előtt sokszorosan fog számítani, mert egy fél emberöltőnek dolgoztak előre, (Ugy van. Ugy van!) és a jövő egészséges fejlődés alapját megadták az által is, hogy rendezett pénzügyi viszonyok mellett, telt pénztárakat hagytak hátra. (Igaz! ugy van!)

Egy ilyen pályafutás után nem csoda, hogy mély és igaz sajnálattal látjuk e kormányt távozni; (Ugy van! Ugy van!) nem csoda, hogy ebben az ország tulnyomó többsége velünk együtt érez. Nem csoda az sem,

hogy hazafiai gondok töltenek el bennünket. (Elénk helyeslés.)

De e gondok között bizalommal tekintünk koronás királyunkra, (Elénk éljenzés.) akinek uralkodói bölcsesége — a történet tanúsága szerint — a legnehezebb napokban is megtalálta a kibontakozás útját; (Ugy van! Ugy van!) és bizalommal tekintünk a magyar nemzetre, amely a szabadelvű irányzattal összenőtt, (Ugy van! Ugy van!) s attól nem is fog elválni soha. (Elénk helyeslés.)

Es most fogadják a lelépő kormányelnök ur és tisztelt társai hazafiai hálánk és marandó elismerésünk osztatlan nyilvánítását. (Hosszantartó élénk éljenzés.)

Köszönjük azt a bizalmat és ragaszkodást, melyet irántunk egyenként és összesen tanusítottak. A kapocs közöttünk sem meg nem szakad, sem pedig meg nem lazul; a mi viszonyunk csak alakot cserél. Önök a pártnak ezentul is diszei, támaszai és büszkeségei lesznek. (Elénk helyeslés és éljenzés.) Mi a bizalmat bizalommal, a ragaszkodást ragaszkodással fogjuk mindenkor viszonzni s a magunk tartása olyan lesz, hogy el lehessen egykor rólunk mondani, hogy mi méltók voltunk önök-höz (Igaz! Ugy van!) s hogy amilyen jellemes volt a kormány, ép oly politikai jellemet tanusított a párt is, melyet az maga után hagyott. (Hosszantartó élénk éljenzés.)

Csáky Albin gróf.

A következő és utolsó szónok Csáky Albin gróf volt, ki a következőket mondotta:

Engedjék meg tisztelt barátaim és elvtársaim (Halljuk, halljuk!) hogy e pillanatban, azok után, a miket hallani volt szerencsém, saját érzelmeimet és nézetemet egy pár szóba röviden foglalva előadhassam. (Halljuk! halljuk!)

Mély sajnálattal, sőt mondhatom legmélyebb fájdalommal (Ugy van!) hallottam a miniszterelnök ur szájából megerősítést annak, a mit már egy pár nap óta mindnyájan tudunk. Mély sajnálattal és fájdalommal azért, mert a politikai meggyőződés azonosságán, a politikai felfogás egységén felül a tisztelet, a nagyrabecsülés s mondhatom a legszorosabb barátságnak erős kötelékei fűznek engem a lelépett kormány tagjaihoz és kivált annak elnökéhez, a miniszterelnökhöz. (Elénk éljenzés) De hát t. elvtársak, én úgy gondoltam mindig, hogy az országnak az érdeke mindenek felett áll; (Ugy van! Ugy van!) minden személyes tekinteteket, a barátság a vonzalom minden kötelékeit felülmúló magaslaton áll az országnak érdeke. (Ugy van!) Az ország érdeke pedig első sorban azt kívánja, hogy azon felette káros és sajnos körülmény, a melyet a miniszterelnök ur a kabinet lemondásának okául jelzett, minél előbb teljesen kiküszöböltessek.

Ily szempontból tekintve a kérdést, hazafiai nagy szolgálatot tesz Wekerle Sándor kabinetje (Elénk éljenzés) akkor, mikor a lemondást bejelenti, és midőn a kormány ezen hazafiai ténye előtt tiszteletteljesen meghajlok, magamra vonatkozólag ebből a folyományokat le is vonom. Ha t. i. a mint bizon remélem, a mihez nem lehet kétséget fűzni, a most megalakítandó új kormány e kormánynak a mely lelép, a programját, politikai alapelveit a magáévá teszi, azt a programot és azokat az alapelveket, a melyeket e párt megvédett, e kormány megett, akkor t. értekezlet, én minden habozás, minden akadékoskodás nélkül, sőt mondhatom, teljes odaadással azt az új kormányt fogom támogatni és követni. (Elénk helyeslés és éljenzés.) Ezt fogom hazafiai kötelességemnek tartani. (Helyeslés.) Ijesztgetnek itt-ott t. értekezlet, valami irányváltatással. Szólnak némelyek enyhe kifejezéssel konzervatív irányról; vannak mások, a kik azt már reakzionárius iránynak nevezik. En, t. értekezlet, a kísértetekben nem hiszek (Helyeslés.) ellenkezőleg, feltétlenül bizom király ő felségének alkotmányosságában; (Helyeslés.) bizom az országos közvélemény erejében, (Elénk helyeslés) a mely éppen az utóbbi időkben fényesen bizonyította, hogy ebben a táborban van Magyarország. (Ugy van! Ugy van!) és bizom ennek a pártnak az állhatatosságában (Igaz! Ugy van!), mert nem személyes érdek, nem anyagi előny, nem hatalmi vagy vezetett bennünket, hanem a tiszta meggyőződés szerinti hű szolgálata hazánknak. (Ugy van!)

Es ilyen felfogásban, t. értekezlet, bármennyire sajnálom a lelépő kormányt, bármennyire fájdalom, hogy nem azt a kormányt lesz többé szerencsénk itt tisztelhetni, nyugod-

tan várom a legközelebbi napoknak az eseményeit. (Elénk helyeslés.)

Az elnök D a r á n y i Ignác alelnök erre minthogy szólásra többé senki sem jelentkezett, az értekezletet berekesztette.

Az értekezlet Wekerle Sándor éltetésével ért véget.

A lemondás publikálása.

A hivatalos lap tegnap megjelent száma az alábbiakban teszi közzé a Wekerle-kormány lemondásának elfogadását:

Ő császári és apostoli királyi Felsége, folyó évi december hó 23-án kelt legfelsőbb elhatározásával, a magyar összes minisztériumnak hivatali lemondását, tett buzgó szolgálataiért legfelsőbb köszönetének nyilvánítása mellett, legkegyelmesebben elfogadni és egyszersmind meghagyni méltóztatott, hogy az egyes miniszterek hivatalos működéseket, további legfelsőbb elhatározásaiig, folytassák.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósítása. —
Budapest, december 28.

Kezdeté délelőtt 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső br.

Jegyzők: Perczel Dezső, Schöber Ernő és Bartók.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Hieronymi, Andrássy, Lukács, Szilágyi Dezső, Eötvös, Festetics, Fejérváry és Josipovich Imre miniszterek.

Elnök jelenti, hogy Csáky Albin gr. mandatumá végleg igazoltatott. (Zajos éljenzés.)

Jelenti továbbá, hogy Kun Miklóst az igmándi szolgabíró a mentelmi jogának felfüggesztése előtt fogságra ítélte.

Ugron Gábor kérde: intézkedett-e az elnök, hogy az ítélet végrehajtása felfüggesztessék a mentelmi jog tárgyalásáig?

Elnök a ház elé terjeszti a kérdést s ő csak ennek határozata értelmében járhat el. (Helyeslés.)

Ugron Gábor azt tartja, hogy az elnöknek a ház tekintélye érdekében már is intézkednie kellett volna.

Madarász József egy praecedensre hivatkozva, utasítani kéri az elnököt az ítélet felfüggesztése iránt intézkedni.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök feleslegesnek tart minden intézkedést, mert a kormány a régi gyakorlathoz képest megtette már a szükséges lépéseket. (Helyeslés.)

Polónyi Géza az illető szolgabíró ellen feyelmi vizsgálatot kér.

Elnök jelenti, hogy ő kötelességéhez képest járt el. (Helyeslés.)

Ugron Gábor közbe szól.

Elnök: Ne tessék szavamba vágni! (Zajos helyeslés.) Tudomásul veszi a ház? (Igen.)

A ház tudomásul vette.

A kormány lemondása.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök utal arra, hogy azon sajnálatos tapasztalatra jutott a kabinet, hogy nem bírja a korona bizalmát a kormányzás továbbvitelére szükséges mérvben, tehát beadta lemondását. (Helyeslés jobb felől.) Ő felsége a lemondást elfogadta és a kormányzás ideiglenes tovább vitelével a jelenleg lemondott kormányt bízta meg. Tisztelettel bejelenti ezt a háznak. (Zajos, hosszas éljenzés jobbfelől.)

Iusth Gyula szerint a miniszterelnök rövid felszólalása egyáltalán nem világítja meg a helyzetet, pedig az alkotmányos gyakorlat szerint kötelessége lett volna a lemondás okairól részletesen nyilatkozni. Ez tehát az alkot-

mányos gyakorlat megsértése. Annál csodálatosabb, hogy ez akkor történt, amikor a kormány megkapta az egyházpolitikai javaslatok szentesítését. Nem lehet másként, minthogy titkos befolyások érvényesültek, de ebben az esetben még inkább szükséges lett volna a kormányelnöknek világos vetni a helyzetre, hadd tudja a nemzet, hogy mikkel van dolga. Egyébként kijelenti, hogy következzen bármely kormány, ő sürgetni fogja egy egyházpolitikai javaslatok végrehajtását. (Helyeslés.) Mintán pedig közjogi alapon álló kormány bukott meg, ennek ő csak örvendhet. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Eötvös Károly . . . (Zaj balfelől.) Nem tudom mért zajognak a képviselő urak? Azért hogy most még csak kevés képviselő társa nevében szólhat? Hát hiszen, ha így mennek a dolgok, majd lesznek szólók többen is. (Derűtség.) Egyébként ő sem tartja elégnak azt, a mit a miniszterelnök a válság okáról mondott és kéri, hogy ha az ország érdekei azt nem ellenzik, ismeresse azokat bővebben.

Ő és elváratai, valamint igen sokan, akik a függetlenségi és 48-as párt tagjai, megelégedéssel tekintenek vissza az elmúlt két évre, mely a nemzeti vívmányok sorozatát létesítette a 48-iki törvények értelmében. Pártsempontról nem szavazta meg az indemnítást, de egyebekben, amik elvei diadalát jelentették, szavazott készséggel.

Polonyi Géza: Károlyi Gábor gróf nem szavazott.

Károlyi Gábor gróf: En nem szavaztam, de ha szavaztam volna, akkor inkább a kormányral szavaztam volna, de soha Polonyival és a klerikálisokkal. (Helyeslés és tetszés.)

Eötvös Károly: Bizalmát, elismerését fejezi ki a lelépő kormány iránt, különösen annak feje iránt (Zaj) mert ő a nemes küzdelemben elbukottakat nem szokta megrugdalni (közbeiktatások: Mint azon bizonyos számok! (Derűtség.) Mert ez a kormány az ő legbensőbb meggyőződésének egy részét valószínűleg meg, azért távozása felett sajnálatának ad kifejezést. (Helyeslés jobbról.)

Ugron Gábor azon kedélyes bucsuztató, melyet Eötvös elmondott, arra készíti, hogy ő is felszólaljon. A miniszterelnök azt mondta, hogy ha bukni fog, parlamentárisan bukik. Most megbukott az egész kabinet és nem parlamentáris módon. Még azt sem indokolják, amit bukásuk okául oda állítanak, hogy a király miért vonta meg a kormánytól bizalmát. Ennek ő csak személyi okban találja indokát, még pedig a politikai erkölcs hiányának okában. A szabadelvű párt győzelmet győzelemre halmozott s hatalma tetőpontján megbukott, mert politikai eljárása megbukott. A liberális párt radikális programmal állt elő, de az csak azért volt, hogy a hatalmat megtarthassa, ugyanazért vitték keresztül az egyházpolitikai reformjavaslatokat is. Az igazi reformjavaslatokat, mint a választási cenzus megváltoztatása mellőzték. Még ő nem ismert olyan kormányt, mint a most megbukott, mely a korona elleni fenyegetésekből ciklusokat rendezett volna. (Zaj jobbfelől.) A királyt informálni lehet, a király nevében kormányozni lehet, de a király nem engedi meg, hogy rajta uralkodjanak. (Helyeslés szélsőbalról és balról.) Mindig a 67-es alap megvédésével állnak elő, hisz annyira többségben voltak, hogy azt nem kellett féltetniük. A királyra gyakorolt pressziók voltak okai a kormány bukásának. De oka az is, hogy a kormány nem tudott javaslatainak a főrendiházban többséget szerezni s ekkor mindig a királynak személyét hozták elő. Ez nem volt helyes. A miniszterelnöknek a szabadelvű párt-hoz intézett beszédéből azt következteti, hogy a bukott kormány, mint ilyen a leendő kormány háta mögött sem akar maradni. Tessék a színpadra lépni komédiás uraim. (Helyeslés, taps balról.) A kormány egyet tett helyesen, hogy lemondott.

Apponyi Albert grófot az a hely készíti felszólalásra, melyet elfoglal. Maga sem tartja kielégítőnek azt a nyilatkozatot, melylyel a miniszterelnök a válságot bejelentette. Alkotmányos szempontból tisztán kellett volna odaállítani a bukás okát, nem pedig titokba burkolni. Ezt nemcsak ellenzéki szempontból, de országos szempontból is helyteleníti. Csak erre akart kiterjeszkedni. (Helyeslés balról.)

Szapáry Gyula gr. csak annak kijelentésére szorítkozik, mert hisz a mostani válságot meglehet majd beszélni máskor, hogy kívána-

tos: a bekövetkező megoldás ne legyen ideiglenes és hogy a közjogi alapon álló pártokat egyesítse. Ennek reményében tudomásul veszi a jelenlést.

Wekerle Sándor miniszterelnök nem akarja most két évi működésüket megvédeni. Itéletet mond arról az ország. Ugron ráfogásait vizsgálta. A lemondás igenis parlamentáris módon történt meg. Nem egyes kérdésekben volt a kormánynak nézeteltérése a korona nézetétől, hanem a kormány teljes egészében felvetette a kérdést, hogy bírja-e a korona bizalmát. Mire aztán olyan meggyőződést szerzett, ami öntudatos embernek nem teszi lehetővé, hogy továbbra is kormányon maradjon. (Zajos helyeslés.) A szemrehányásokat amelyeket most hallott, igaztalannak tartja. Szólok nem mondhatja meg a bizalmatlanság okát, mert nem tudja. Es respektálta a koronát, amikor nem kérdezte a bizalmatlanság okát, mert ilyen jog a koronával szemben nem áll fenn, és aki ilyet követel, az a korona jogait sérti. (Zajos, hosszas éljenzés.) Ami pedig a jövő kormány iránti kijelentéseit illeti, csodálkozik azon, hogy azt vetik szemére, amiért az elveket hangsúlyozta. Hiszen ha személyi tekintetek vezetnék szót és pártját akkor most nem kellene félre állnia. (Zajos helyeslés és éljenzés jobbfelől.) Vagy már azt is rossz néven veszi Ugron, ha a szabadelvűpárt elvek mellett és nem személyekért harcol. (Hosszas taps és éljenzés. Felkiáltások: Eljen Wekerle.) Kéri jelentésének tudomásul vételét. (Élénk helyeslés.)

A ház a nyilatkozatot tudomásul vette és ezzel az ülés véget ért.

Ülés vége d. e. fél 12 órakor.

A főrendiház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, december 28.

Kezdeté d. u. 1 órakor.

Elnök: Károlyi Tibor gr.

Jegyzők: Gyulay Pál és Gáll József.

A kormány részéről jelen vannak: az egész kormány.

Az ülés megnyitása után felszólalt

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, aki bejelentette lemondását a képviselőházban kifejtett indokokkal.

Ezzel az ülés véget ért.

Ülés vége d. u. 1 óra 10 perczkor.

IDŐJÁRÁS.

Légnymérés: reggel 7 órakor 786.2 milliméter, délután 2 órakor 767.5 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° — 3.4, délután 2 órakor C° — 1.7. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. 2, délután 2 órakor EN. 3. Felhőzet: reggel borult, havas, délután borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött távirati szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— December 29. —

Fagypontról körüli hőmérséklet. — Helyenként csapadék. — Szél.

A harmadik estély.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, december 28.

A világ az udvariasságon alapul. A vendéglős udvarias a vendéggel szemben, hogy az hozzá, s ne a konkurencsihoz járjon, udvarias a becsületos pinczéreiével szemben, nehogy azok őt otthagynán, helyettük csalókat kapjon, — a pinczér udvarias a bor és sörivő urakkal szemben, mert tőlük biztos borra való remél, a „Kölcsöy-egylet” pedig udvarias volt egy távozóban levő színésszel szemben, mert a — saját érdeke úgy hozta magával.

Ez már nem pusztán udvariasság, hanem számítás is.

A szombatra tervezett felolvasó estélyt tegnap, pénteken tartották meg, mivel ma **Fényesi** Emil bucsuestélye alkalmával még annyian sem lettek volna a felolvasáson, mint amennyien tegnap voltak.

S az csak belátnivaló, hogy jobban esett

Kölcsöyének a tegnap elfogott sovány tuzok, mint esett volna a ma elszalasztott kövér veréb.

Igy aztán tegnap jutott az aradi közönségnek az a szerencse, hogy meghallgathatta **Kara Győző**nek a „Boszorkány pörökről” szóló felolvasását, mely oly annyira tudományos volt, — hogy senkit sem mulattatott.

Tudom jól, hogy a felolvasót az egyszerűen odavetett, de mindenesetre igazságos kritika írói önértékében sérteni fogja: de hiszen az köztudomásu, hogy a megváltás óta az őszinteség fegyverével vágott sebek legjobban fájnak mindenkinek.

Nem is az alapos tudással megírt anyag-halmaz értékén akarunk mi csorbát ütni, csupán konstatálni, hogy a felolvasó nem tudta elbírálni, — kiknek, mikor és miért olvas fel?

Avagy van e hölgy (mert a hallgatóság nagy része a szép nemből állott) — akit mulattatott volna az inquisitio különféle változatai, a hasfelmetszés és egyéb vérbenfürdő torturák? Nincs!

De hiszen a kritika ott fektűt a sóhajban, mely a közönség ajkairól elszállt, midőn a felolvasó azt jelentette ki, hogy nem beszél többet. . .

Est Kara ur maga is észrevette, s sietett az olvasással, úgy hogy a dolgozata befejezését a gondosan figyelő is alig értette meg. Pedig ki tudja, nem-e ez volt a legérdekesebb rész?

A felolvasás végén felhangzott a taps és az ismerősök, kartársak, jó barátok melegen gratuláltak a szerző-előadónak, ki az elismerést mosolyogva köszönte meg, holott jól tudta, hogy a nagy ováció pusztán az udvariasság kifolyása.

No hát az udvariasságban mi első szokunk lenni, mi is gratulálunk a felolvasáshoz Kara urnak, híven, hogy a mi elismerésünket is mosolyogva köszöni meg, dacára hogy — el nem hiszi.

Kedves pontja volt az estélynek, **Toncs Aranka**, a bájos és mindenki által elismert műkedvelő éneke, melyet **Hosszú Jakab** kísért zongorán. A kisasszony előbb egy opera áriát énekelt, melyben érvényre emelte szép hanganyagát, s ragyogtatta fényes koloratúráját.

Tengersok tapsot kapott, még az — irigyeitől is.

(Szép, fiatal leánynak ne volna irigye?)

A sok hívás után ismételtén megjelent az emelvényen a kedves műkedvelő magyar dalokat adott elő, lélekkel, jókedvvel, úgy hogy azokkal is nagy élvezetet szerzett a közönségnek.

A figyelmes rendezőség a bájos műkedvelőt gyönyörű virágoskorral lepte meg, mely **Werschitz K.**, aradi jónévű műkertész kereskedésében készült. Az izléssel készített csokor kék selyem szallagján e felirat áll: „Tisztelete jeléül — a „Kölcsöy-egylet”.

Végsőnek **Balassa Jenő**, az aradi szintársulat kiváló tehetségű tagja olvasta fel **Somogyi Gyula**, kereskedelmi akadémiai tanárnak egy szatiráját, mely a mai társadalmat szurkálja, de csak — módjával.

Mert hát meg vagyunk irva:

— „Aki a tövisbokrban kaparász, azt megszurja a tövis” pedig **Somogyi Gyulának** szüksége van az ép kezére, tekintettel arra, hogy a karácsonyi szünidő leteltével ismét tanítania kell az akadémiaiban. . .

A szatira sok igazságot mond szép hasonlatokban, melyek nem sautitanak úgy, mint a mankón járó jambusok, kellemes szórakozást

is nyújtott, mert nagy értelemmel volt előadva, de hát mit ér a vers, ha prózai? Inkább szülessen prózának, de az legyen költői. A fűzfahajtás ugy is bőven terem a szép magyar hazában, — mint a szerző mondja — nyessük hát, de ne — szatirával...

Régi mondás „Difficile est satyram non scribere!”

Am ujjabb a jobb ez: „Difficilius est satyram scribere!...”

Hogy pedig krónikus tisztemnek eleget tegyek, jelentem, hogy a felolvasó Balassa sok tapsot kapott, s szavahihető tanukkal igazolom, hogy a szerzőt nem a karzatot ellepő akadémiai tanulók hívták, kik félnek a husvétit — szekundától.

HIREK.

December 29. Szombat. Róm. kath. naptár: Tamás. — Protestáns naptár: Tamás. — Izraelita naptár: Chanuk vége — Görög-keleti naptár (december 17.): Dániel. A nap két 7 óra 30 perczkor, nyugszik 4 óra 3 perczkor. Szabadságharczi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délután 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Költsey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— Személyi hir. Lüd v i g h Gyula a m. kir. államvasutak igazgató elnöke osztrótokön Aradra érkezett, s a tegnapi napot szűkebb körű társaságban vadászattal töltötte.

— Rendes tanári kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Kara Győző és dr. Richter Aladár aradi kir. főgymnásiumi helyettes tanárokat ugyancsak az aradi főgymnásiumhoz rendes tanárokká nevezte ki.

— A jégről. A tegnap éjjel lehullott hó megrontotta az aradi jégpályát, melyet az idén mindössze csak pár napig lehetett használni. A hó védelme és melege alatt a jég olvadni kezdett, elannyira, hogy az igazgatóság kénytelen volt a közönséget visszatartani a pálya használatától. Akik tehát tegnap azzal a szándékkal mentek ki a ligeti pályára, hogy ott korcsolyázni fognak, csalódva fordultak vissza. Az igazgatóság azonban gondoskodott, hogy a pálya minél előbb használható legyen. Tegnap a nyüzgő, vidám korcsolyázók helyett munkások tömege foglalta el a pályát s lapátolta nagy erővel le róla a havat. Ma már újból használható lesz a jég, sőt jégűnnepelelyt is rendeznek odakint, mit az igazgatóság az alábbiakban tudat: Az aradi korcsolyázó-egylet a városligeti jégpályáján s o m b a t o n, folyóévi december hó 29-én délelőtt 11 órától 1 óráig a 33-ik gyalogezred zenekara fog játszani. Belépti díj nem tagoknak és nézőknek 30 kr.

— Az 1895. évi hadgyakorlatok. A jövő évi hadgyakorlatokat Pécs környékén fogják megtartani. Különösen A l b r e c h t főherceg érdeklődik e terv iránt és a király elnöklése alatt legközelebb tartandó hadtestparancsnoki értekezleten mellette fog felszólalni. A hadgyakorlaton öt hadtest fog részt venni, jelesül a budapesti, gráci, pozsonyi, temesvári (melyhez az aradi os. és kir. 38-ik gyalogezred is tartozik) és zágrábi. A hadgyakorlat augusztus hónapban lesz és V i l m o s császár minden bizonnyal részt fog venni azon. Valószínű, hogy ezuttal az o l a s z király is elfogadja királyunk meghívását. A hadgyakorlat után Albrecht főherceg baranyamegyei birtokán szarvasvadászat lesz.

— Népesedési mozgalom. Az elmúlt hét népmozgalmi adatai a következők: született az elmúlt héten Arad város területén 35 gyermek, és pedig 21 fi, 14 nő, az arány 39.3 pro mille. Ennek ellenében elhalt 21 egyén, és pedig 11 fi, 10 nő, az arány 23.6 pro mille. — A difteritiszben elhaltak száma öt.

— A vámok ellenőrzése. A vámigazolási eljárás mieelőbbi befejezését sürgeti a kereskedelemügyi miniszter az egész országban. Erre vonatkozólag a város is felhívást kapott, hogy a vámokról pontos nyilvántartást terjesszen fel a jövő hó 31-ig.

— Az erdő halottja. Levelezőnk írja: A toki erdőbe ment ki H a n Konstantin lát vágni. Javában folyt a munka, midőn hogy, hogy nem egy korhadt fatörzs hátulról a fejére zuhant. A súlyos csapás alatt eszméletlenül rogyott össze Han Konstantin, úgy szedték össze. Másnap azután meghalt a fájdalom sebében.

— Ettánczolt suba. A „Vörös-ökö”-ben mulatozott T á n c z o s Emánuel, jóvőru és még jobb subájú szabadhelyi lakos. Míg ő a karzost öntögette magába, addig valaki ettánczoltatta a jó subáját. Most már Táncozos Emánuel subanélküli jó ember és — busul.

— Kettős gyilkosság karácsony éjjelén. Kalladorfban, az ober-hollabrunni kerületi bíróság egyik községében megrendítő gyilkosságot követtek el karácsony éjjelén. — P a m p e r l József jómódu telkes gazda nyolcz éves kis leányát és cselédjét gyilkolták meg, mialatt a gazda, a feleségével együtt a szomszéd községben volt istentiszteleten. A gyilkos a karácsonfa alatt ölte meg a kis leányt, a cseléd holttestét pedig bezárta a kamrába. A feltört szekrények és a hiányzó 1500 frtról szóló takarékpénztári könyvecske, valamint a gazda órájának a hiánya mutatták, hogy a rettenetes gyilkosságot rablási szándékból követtek el. Valószínűnek tartják, hogy a tettes nagyon jól ismerte a ház viszonyait, s az éjszakát már ott töltötte a szénapadláson. A csendőrség megindította nyomozását, de eddig még eredménytelenül.

— Az iparosinas tragédiája. Sok gyászos történetet lehetne mesélni azokról az apró drámákról, a melyek az iparosműhelyek sötétjében folynak le, a hol sokszor brutális és sziveten mesterek és legények a szegény védtelen és tehetetlen inason töltik bosszújukat. Annak idejében a nagy D i c k e n s irt a szerencsétlen teremtesekről megrázó történeteket, de ezek fölött napirendre tért már a világ. Most csak azt látjuk, hogy az utcsákon vigan fűtyörészve, daloiva és kurjogatva futkosnak az inasok. Pedig ez csak az ifjuságnak elpusztíthatatlan vidámsága; ha visszamegy a műhelybe, ott gyorsan keserű fájdalommal és a szenvedések örök láncolatává lesz a vidámsága. Utés-verés, éheztetés, ez a sorsa. Bécsben tegnapért véget egy ily szomorú élet. Egy bádigos-mesternél alkalmazásban volt iparosinas jelentkezett a kórházban, irtózatosan elkínzott, kiéhezett állapotban, ütések nyomaival a testen. A szegény fin azonban csak későn menekült az emberszeretete tanyájára. Másnap délután meghalt. A boncolás fogja kideríteni, mennyiben okozta a mester brutalitása a szegény inas halálát.

— Pénzhamisító gróf. Fogarasi Nagy Dánielt, a Mező-Szoporban letartóztatott hamis pénzverőt, a ki előbb Simay Dénes grófnak mondotta magát, a tordai törvényszék vizsgálati fogságba helyezte. A hamis pénzverő állhatatosan megmaradt a mellett, hogy ő gróf L á z á r Dénesnek, az elhunyt mosonyi nagybirtokosnak a törvénytelen gyermeke s a karján látható tetovirozott nevének és grófi koronán kívül más bizonyítékra is hivatkozik. Az eset azért is érdekes, mert ebből a családból való volt az évekkel ezelőtt elítélt gróf L á z á r Eszter, a ki úgy lett gyanúsá, hogy igen nagy bankókat adott egy vásárhelyi kereskedőnek, s a ki a bankóprést a kertjében levő ribizlibok ok tövében rejtette, a mig föl nem fedezték. Az állítólagos grófi sarjadék föl sem veszi a fogságot, mert szerinte a börtön „a társadalom által elhagyott individuumok pompás életiskolája.”

— Pályázatok. A sovári főbányabíró mellett rendelt számosztálynál szolgai állás hat hét alatt. Az eperjesi pénzügyigazgatóságnál irodatiszti állás két hét alatt. Az esséki dohányraktárnál ellenőri állás három hét alatt. A győri főreáliskolánál iskolaszolgai állás hét hét alatt.

HYMEN.

Rezső Antal magy. kir. államvasuti hivatalnok eljegyezte H e i n z Gusztáv tekintélyes aradi mulakatos kedves leányát, A n t ó n i a kisasszonyt.

Tahn Imre aradi iparos eljegyezte G r o s z Béla nagyváradi kereskedő unokahugát J a n k a kisasszonyt Feketetőrtől.

A szentesített egyházpolitikai törvények.

— A házasságjog folytatása. —

[4-ik kötetmény.]

117. §. A nő, ki Magyarország területén külföldivel kötött házasságát közvetlenül megelőző időben magyar állampolgár volt, férje ellen a magyar bíróság előtt indíthat érvénytelenségi pert, ha férjét a házasság megkötése után külföldre nem követte.

Ha a férj magyar állampolgár és a bontó okul szolgált tény elkövetése után más állam polgára lett, de neje őt külföldre nem követte, ellene a házasság felbontása végett neje a magyar bíróság előtt is pert indíthat.

118. §. Külföldi házasságoknak Magyarországon tartózkodása esetében a magyar bíróságok a 98., 101—106. §-oknak megfelelő intézkedéseket akkor is megtehetik, ha a házassági per hatóságuk alá nem tartozik.

119. §. Azon külföldinek házasságára, ki nek állampolgársága meg nem állapítható, mindazon esetekben, melyekben a jelen törvény szerint a külföldi házajának törvényei volnának irányadók, lakhelyének törvényeit kell alkalmazni.

120. §. Allamszerződéseknél a házassági jogviszonyokra vonatkozó intézkedései akkor is irányadók, ha a jelen törvény határozataitól eltérnek.

VIII. FEJEZET.

Büntető határozatok.

121. §. A büntettekről és vétségekről szóló büntető törvénykönyv 252, 253, 256, és 257. §-ainak rendelkezései, azzal a változtatással, hogy a szabadságvesztésen felül a viselt hivatal elvesztésének büntetése is megállapítandó, a jelen törvény hatálybalépése napjától kezdve a házasságkötésnél közreműködő polgári tisztviselőre alkalmazandók.

A büntettekről és vétségekről szóló büntető törvénykönyv 255., 256. és 257. §-aiban említett felbontható vagy semmis házasság alatt a jelen törvény szerint megátható vagy semmis házasságot, az idézett §-okban említett akadály alatt pedig a jelen törvényben meghatározott érvénytelenségi okokat kell érteni.

122. §. Az a polgári tisztviselő, a ki tudja, hogy a jelen törvény 14—25. és 27. §-aiban foglalt valamely akadály forog fenn, vagy hogy a házasságnál való közreműködésre nem jogosult, és a házasság megkötésénél közreműködik, vétséget követ el, és a meny nyiben cselekménye súlyosabban büntetendő cselekményt nem képez, hat hónapig terjedhető fogházzal és a viselt hivatal elvesztésével büntetendő.

Az a polgári tisztviselő, ki az előbbi pontban említett cselekményt gondatlanságból követi el, a mennyiben cselekménye súlyosabban büntetendő cselekményt nem képez, vétség miatt ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő; ismétlés esetében a viselt hivatal elvesztése is kimondható.

123. §. Azon lelkész vagy vallási szertartás teljesítésére jogosított más személy, ki egyházi összeadásnál eljár, mielőtt a felek igazolták volna, hogy a házasságot a polgári tisztviselő előtt megkötötték, vétséget követ el és ezer koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő; ismétlés esetében a cselekmény két hónapig terjedhető fogházzal és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha kiderül, hogy a házasság a polgári tisztviselő előtt előzőleg megkötöttet, a cselekmény, mint kihágás háromszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Nem büntethető a cselekmény, ha az egyházi összeadás az egyik félnek közel halálal fenyegető betegségben történt.

124. §. A ki a jelen törvényben meg szabott akadály vagy érvénytelenségi ok ellenére tudva köt házasságot, a mennyiben cselekménye súlyosabban büntetendő cselekményt nem képez, vétséget követ el és három hónapig terjedhető fogházzal és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

125. §. A véderőről szóló törvénynek az engedély nélküli nősülésre vonatkozó büntető határozatai érintetlenül maradnak.

126. §. A fennebbi §-okban meghatározott vétségek eseteiben az eljárás a kir. törvényszék, a kihágások esetében pedig a kir. járásbíró hatáskörébe tartozik.

(Folytatása következik.)

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

A színház műsora:

December 29. (Szombat) Vájlunk el, vigjáték.
December 30. (Vasárnap) Délután: Gróf Monte Cristo, dráma. Este: Háromszéki leányok, népdráma.

* Az aradi színtársulat újonnan szerződött bonvivant színésze, Benedek Gyula, kit érkezésében a legkellemesebb hírek előztek meg, január hó első napjaiban mutatkozik be. Debutjéul Victorien Sardonnak „Utolsó levál” című vigjátékát választotta, melyben kitűnő alkalmat kínálkozik tehetségeit érvényre emelni, s mely darab azzal, hogy évek óta nem ment Aradon — kétségtelenül nagy közönséget fog a színházba vonzani.

* Nők harca. Sorie be vigjátékát, a Nők harcazt erősen telt ház nézte tegnap este végig. A három rövid lélekzetű felvonásból álló vigjáték épen a szereplők jó játéka folytán kellemesen szórakoztatta a színházközönséget. Szerepváltás is volt, amennyiben Novák Irén szerepét Kacsér Nina játszotta a töle megszokott finomsággal. A többiek is, így Fenyvesi, Rónaszékyné, Tompa és Balassa jók voltak. Ezt megelőzőleg a Tabarin felesége került másodszor előadásra, ugyanolyan kitűnő előadásban, mint a minőben azt először láttuk. A függöny felgördültével a színen levő Angyalokat megtapsolták, miközben díszes virágkosarat nyújtottak fel a zenekarból. A sikerült előadás fő szereplőit Angyal és Balassát kétszer taposították ki a felvonás végén.

* Millenniumi magyar történelem. Az Athenaeum r. társulat kiadásában megjelenő A Magyar Nemzet Története című (millenniumi kiadás) tíz kötetes nagy munkának most jelent meg a 6-ik füzet, melyben Marczali Henrikől A vezérek korának folytatását találjuk a következő címek alatt, ugyancsak: A merseburgi csata, Az ágostai ütközet. Ebben a füzetben van továbbá a külföldi kalandosok leírásának kibővítésül még a Kalandosok a görög birodalomban című fejezet. Ezt a füzetet is szebbnél-szebb képek díszítik. Mint műmelléklet van hozzácsatolva egy X. századbéli miniature kép sikerült fénynyomata, melynek eredetije a velencei Szent Márk könyvtárban őriztetik. Majd Lehel kurtjének rajzát találjuk, Dörre Tivadartól. A szöveg között igen érdekes és remek kiviteltű képek vannak nyomtatva. Itt találjuk I. Henrik császárt. I. Ottó császár pecsétjének hasonmását, továbbá Worms város, Agosta város középkori látképét, a régi Byzancz falainak rajzát és a Héttorony látképét Byzanczban. Rendkívül szép kivitelen van elénk állítva I. Ottó császár és neje szobrainak rajza. Ezenkívül már hadi és műtörténeti szempontból is különös figyelmet érdemel az a hat kép mely a tizedik századbéli gyalogos (nyilas és lándzsás) valamint lovas német katonákat ábrázolja harc közben. Ugyanebben a füzetben találjuk Lehel vezér híres képét, abban a jelenetben mikor kurtjével leüti a német császárt, valamint II. Romanos császár híres kelyhének rajzát. Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr., fél évre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

TÁVIRATOK.

A mai kihallgatások.

Budapest, decz. 28. (Saj. tud. táv.) A király a mai kihallgatáson feltűnő hosszasan érkezett Tisza Kálmán, Széll és Apponyi-val.

Apponyi fuziója.

Budapest, december 28. (Saj. tud. táv.) Politikai körökben ma azt beszélték, hogy Apponyi gróf belépni szándékozik a sza-

badelvü pártba. Vannak, kik Apponyinak ezen szándékát kétlik, de vannak olyanok is, kik nem tartják kizártnak azt, hogy Apponyi az új kormányban esetleg belügyér lehet. — Szapáry Gyula grófnak, a képviselőház mai ülésén mondott és a fuzióra vonatkozó beszéde is ezt gyaníttatja. (Tudósítónknak ezt a táviratát teljes fentartással közöljük.)

Kitiltott viczezláp.

Miskolcz, december 28. (Saj. tud. táv.) Az itteni ellenzéki polgári egyesület a „Bolond Istók”-ot az egyesületből kitiltotta.

Ki a legény?

Sopron, decz. 28. (Saj. tud. táv.) Mészáros Pált a korcsmából kiszolitotta Ottmayer asztalos és rá kiáltva: „En vagyok a legény és nem paraszt mint te”, revolverrel föbelőtte.

Eihunyt attache.

Athen, december 28. (Saj. tud. táv.) Centacusene herceg orosz katonai attache meghalt.

Az orosz sajtó föllendülése.

Pétervár, decz. 28. (Saj. tud. táv.) A sajtó ügyosztályba 80 kérvény érkezett új lapok alakítása iránt.

Fölkelők garázdálkodása.

New-York, december 28. (Saj. tud. táv.) Montevideóban a föderált fölkelők a San Gabrieli kórházat porrá égették; 129-en lettek a lángok áldozatává.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog cég jelentése. —

Budapest, december 28.

Gabonaüzlet: Buzát ma gyengén kínáltak, a vételkedv igen gyenge volt, az irányzat csendes lett, elkelt pár ezer mm. gyengén tartott áron. Ma nem adatott hivatalos jelentés.

Határidőüzlet: Amerikából érkezett lanyhább jegyzésekre nálunk is lanyhán indult az üzlet buzában s gyenge üzlet mellett zárlatig még lanyhább lett. Tengeri teljesen változatlanul indult a daczára a osekely vásárlási kedvnek, változatlanul zárult is. Zab és rozs csekély üzlet mellett lanyhák.

Zárul 11 órakor

Buza márczius—április 1894 . . .	6.92—6.94
Buza szeptember—október 1894 . . .	6.82—6.83
Tengeri május—június 1894 . . .	6.26—6.27
Tengeri őszre . . .	5.50—5.51
Zab márczius—április 1894 . . .	—
Zab őszre . . .	5.94—5.95
Káposztarepoze . . .	10.80—10.85

Külföld: New-York: buzára $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{8}$, tengerire $\frac{1}{8}$ lanyhább, Chicago: buzára $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{8}$, tengerire $\frac{1}{8}$ lanyhább, Páris csendes, Liverpool szilárd.

Értéktőzsde: A tegnapi szilárd üzlet után ma tetemes lanyhasággal indult az üzlet külföldi gyengébb jegyzésekre, míg az élénkebb vásárlási kedvre némileg megszilárdult.

Zárul 11 órakor:

Oestrák hitelrészvény . . .	399.80
Magyar hitelrészvény . . .	494.75
Oestrák államvasut . . .	396.25
Rima-Muranyi . . .	275.—
Déli vasut . . .	104.75

— Szerbiában a gyufaegyedáruság mielőbbi életbeléptetése szándékoltatván, miután az ott fennálló gyufagyár csupán az ugynevezett svéd gyufa előállítására szorítkozta, a szerb kormány az egyéb gyufanemekben való szükségletet a külföldi behozatal által kénytelen fedezni. Az ez iránti versenytájanlatra, illetve nyilvános árverésre vonatkozó közlemény annak idején a szerb hivatalos lapban fog megjelenni. Erről az aradi kereskedelmi és iparkamara az érdekelteket ezennel értesíti.

— Bevitell tilalom. A román fővám igazgatóság rendelete értelmében következők eszenőziák u. m. szilva-palinka eszenczia, seprő-palinka-eszenczia, cognac-eszenczia, törköly-palinka-eszenczia, vörösbort-eszenczia és bort-eszenczia bevitelle a román határon eltiltatott. Erről az érdekelteket ezennel értesíti az aradi kereskedelmi és iparkamara.

S z e s z ő z l e t.

— December 28. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 58.—, kicsinyben 58.50 hordó nélkül per 100 liter $\frac{1}{2}$ belsőre 36 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, december 28. d. u. 5 óra.

F	a	j	Irány	100 kg. ár
				frttól frtig
Buza bányági uj . . .				6.55 6.80
Buza tiszavidéki . . .				6.80 6.85
Buza pestvidéki . . .				6.55 6.80
Buza fejezmegyei . . .				6.55 6.80
Buza bákakai . . .				6.65 6.30
Rozs uj, I-od rendű . . .				5.30 5.35
Rozs uj, II-od rendű . . .				5.25 5.30
Arpa takarmány . . .				5.80 6.—
Arpa égetni való . . .				6.25 6.30
Arpa sörfőzdei . . .				7.15 8.15
Zab . . .				5.80 6.20
Tengeri bányági . . .				5.70 5.80
Tengeri másnemű . . .				5.60 5.70
Káposzta-repoze bányági . . .				—
Köles . . .				6.— 6.60
Buza szept.-okt. . .				6.92 6.95
Buza márcz.-ápr. . .				6.59 6.61
Buza máj.-jun. . .				—
Rozs szept.-okt. . .				—
Tengeri júl.-aug. . .				—
Tengeri aug.-szept. . .				—
Tengeri októberre . . .				—
Zab márcz.-ápr. . .				5.93 5.95
Zab szept.-okt. . .				—
Káposzta-repoze aug.-szept. 1894. . .				10.70 10.75

LEGTÜNETI ÉSZLELETEK.

Hó és nap		L é g n y o m á s		Hőmérséklet	
		milliméterekben		C°	
		legma- gasb	legalan- tabb	legma- gasb	legalan- tabb
Dece.	15	772.5	763.6	0.5	—10.2
"	16	62.7	62.6	2.0	— 4.9
"	17	64.1	58.8	1.6	— 4.9
"	18	68.5	67.9	— 1.0	— 8.2
"	19	64.4	59.5	1.0	— 8.7
"	20	64.9	57.3	2.0	— 8.5
"	21	61.6	59.8	1.3	— 1.9

Hó és nap	S z é l		Felhőzet	Csap.mm.	Észrevétel	
	iránya	erős.	általában			
Decz.	15	K.	3	félborult	—	—
"	16	DN.	4	borult	2.5	neg. hó, este köd
"	17	N.	6	borult	ny.	élelőtt havaz
"	18	DK.	5	fél erőt	—	—
"	19	DK.	6	borult	0.8	este hó és dara
"	20	K.	4	borult	9.8	havaz eső
"	21	EN.	2	borult	13.	hó, eső

POSGAY LAJOS dr.

Aradvárosi

Evadberlet
szünet.

színház.

Havibérlet
szünet.

Szombaton, 1894. december 29-én

FENYVESSI EMIL búcsúfélépése és jutalomjátékai:

VÁJLUNK EL!

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Sardou Viktor és Najac R. Fordította: Fáy Béla.

SZEMÉLYEK:

Des Prunelles, gazdag földbirtokos . . . Fenyvessi R.
Cyprienne, neje . . . Delli Emma.
Gratignan Adhemar, unokaöccse . . . Szendrei M.
Clavignac, Des Prunelles barátja . . . Balassa J.
Brionnéné özvegy, Cyprienne barátnője . . . Róna-ékiné.
Valfontaine, Cyprienne barátnője . . . Kacsér N.
Lus gnan, Cyprienne barátnője . . . Pajor Ágnes.
Bafourdin, volt adófelügyelő . . . Gál Gyula.
Valentin, komornyik Des Prunellesnél . . . Foriss Pista.
Josephine, komorna Des Prunellesnél . . . Körösi J.

Kezdeté 7 órakor.

Felölös szerkesztő Vass Géza.

Arad szabad királyi város kapitányi hivatalától.

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Aradon.

23806/I. szám.

17388/1894.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 82087. sz. a. kelt leirata alapján értesitem az érdekelteket, hogy Fiume város területén a házalás a házalási szabályok 17. §-ában és az ezen szakaszt kiegészítő későbbi rendeletekben bizonyos vidékek lakóinak biztosított jogok épségben tartása mellett tiltva van.

Arad, 1894. december hó 15-én.

Sarlot Domokos
főkapitány.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Piski állomásán levő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdettetik.

A bérlet 1895. évi május 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számított három éven át, vagyis 1898. évi április hó 30-áig.

A bérleti feltételek a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőnek elfogadják.

Az 50 kros bélyeggel és a borítékon «Ajánlat a piskii pályavendéglő bérletére» felirattal

elhatott ajánlatok lepecsételve 1895. évi márczius hó 15-én déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség I. osztályánál nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 100 frt azaz száz forint készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1895. évi márczius hó 14-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Aradon, 1894. október hó 9-én.

Az üzletvezetőség.

VASUTI VONATOK MENETRENDJE

Érvényes 1894. évi október hó 1-étől.

Budapest—Arad.

	reggel	délut.	este
BUDAPEST indul.	8,05	1,55	10,—
Szolnok	11,10	4,00	1,37
Csaba	2,28	5,55	4,35
Kétegyháza	2,54	6,18	5,08
Lőkősháza	3,12	—	5,26
Kurtics	3,28	6,37	5,43
Sofronya	3,40	—	5,55
ARAD érkezik	3,55	6,55	6,10
	délután	este	reggel

Arad—Budapest.

	d. e.	reggel	este
ARAD indul	11,30	8,20	9,45
Sofronya	11,46	—	10,02
Kurtics	11,58	8,38	10,16
Lőkősháza	12,14	—	10,35
Kétegyháza	12,37	9,03	11,—
Csaba	1,28	9,25	11,45
Szolnok	4,31	11,22	3,00
BUDAPEST érkezik	7,35	1,20	6,30
	este	délután	reggel

Erdély felé.

	d. n.	reggel	d. n.	este
ARAD indul	2,30	6,35	4,30	7,05
Glogovács	2,44	6,46	4,42	—
Győrök	3,15	7,07	5,08	—
Paulis	3,32	7,18	5,14	—
Radna-Lippa	3,58	7,35	5,32	7,50
Konop	4,30	7,58	5,56	—
Berzova	4,50	8,14	6,12	—
Tótvár	5,21	8,38	6,41	—
Soborsin	5,40	8,56	7,00	8,51
Piski	—	11,04	9,38	—
Gyulafehérvár	—	12,51	11,25	11,18
Tövis érkezik	—	1,20	11,54	11,40
	délután	n	éjjel	éjjel

Erdély felől.

	éjjel	éjjel	este
Tövis indul	3,36	3,19	—
Gyulafehérvár	3,59	4,04	—
Piski	5,05	6,05	—
Soborsin	6,33	8,21	4,00
Tótvár	—	8,40	4,21
Berzova	—	9,09	4,50
Konop	—	9,25	5,09
Radna-Lippa	7,29	9,58	5,47
Paulis	—	10,11	6,02
Győrök	—	10,25	6,18
Glogovács	—	10,48	6,47
ARAD érkezik	8,10	11,00	7,00
	délután	reggel	este

Arad—Csaba—Nagyvárad.

	reggel	délut.
ARAD indul	5,18	8,58
Sofronya	5,31	4,18
Kurtics	5,44	4,45
Lőkősháza	6,00	5,13
Kétegyháza	6,18	6,13
Kigyós	6,31	6,37
Csaba	7,02	6,55
NAGYVÁRAD érkezik	9,32	—
	délután	este

Nagyvárad—Csaba—Arad.

	délután	délután
NAGYVÁRAD indul	—	4,25
Csaba	7,09	7,12
Kigyós	7,24	7,25
Kétegyháza	7,47	7,39
Lőkősháza	8,14	7,58
Kurtics	8,38	8,15
Sofronya	8,58	8,27
ARAD érkezik	9,10	8,42
	este	este

Arad—Temesvár.

	reggel	d. e.	délut.
ARAD indul	6,20	11,35	5,00
Uj-Arad	6,31	11,59	5,21
Németságh	6,49	12,24	5,47
Vinga	7,08	12,52	6,14
Orozifalva	7,20	1,09	6,34
Merczfalva	7,31	1,25	6,52
Szt.-András	7,43	1,44	7,12
TEMESVÁR érkezik	8,01	2,10	7,39
	délután	délut.	este

Temesvár—Arad.

	reggel	d. n.	éjjel
TEMESVÁR indul	8,20	1,12	9,10
Szt.-András	8,46	1,41	9,29
Merczfalva	9,04	1,59	9,48
Orozifalva	9,19	2,15	9,54
Vinga	9,42	2,40	10,11
Németságh	10,00	2,57	10,28
Uj-Arad	10,30	3,30	10,45
ARAD érkezik	10,43	3,44	10,55
	délután	délután	este

Uj-Szt.-Anna—Kétegyháza.

	d. e.	este
UJ-SZT.-ANNA indul	8,00	6,40
Simánd	8,31	7,11
Kisjenő-Erdőhegy	9,20	7,55
Székudvar	9,36	8,11
Sikló	9,51	7,26
Ottlaka	10,5	8,40
Elek	10,23	8,57
KÉTEGYHÁZA érkezik	10,38	9,12
	délután	este

Kétegyháza—Uj-Szt.-Anna.

	reggel	d. n.
KÉTEGYHÁZA indul	5,17	8,03
Elek	5,30	8,23
Ottlaka	5,40	8,36
Sikló	5,51	8,50
Székudvar	6,03	4,06
Kisjenő-Erdőhegy	6,24	4,39
Simánd	6,49	5,10
UJ-SZT.-ANNA érkezik	7,14	5,40
	délután	este

Mezőhegyes—Kétegyháza.

	reggel	este
MEZŐHEGYES ind.	7,05	8,30
Kamarás-major	7,17	8,42
Nesze	7,25	8,52
Kovács-háza	7,42	9,10
Bánhegyes	8,04	9,38
M.-Bodzás	8,25	9,55
Bánkut	8,37	10,09
KÉTEGYHÁZA érkezik	8,55	10,30
	délután	éjjel

Kétegyháza—Mezőhegyes.

	délután	reggel
KÉTEGYHÁZA ind.	3,00	5,16
Bánkut	3,22	5,36
Megyes-Bodzás	3,40	5,49
Bánhegyes	4,02	6,06
Kovács-háza	4,25	6,28
Nesze	4,39	6,35
Kamarás-major	4,48	6,43
MEZŐHEGYES érkezik	5,00	6,55
	délután	este

Arad—Szeged.

	reggel	d. e.	d. n.
ARAD indul	5,00	9,00	4,20
Szt.-Tamás	5,24	9,22	4,49
Pécska	5,43	9,36	5,13
Battonya	6,12	10,01	5,47
Tompá	6,24	10,11	6,00
Mezőhegyes	7,01	10,40	6,54
Csanád-Palota	7,22	11,00	7,21
Nagylak	7,39	11,15	7,43
Apátfalva	8,01	11,35	8,09
Makó	8,26	11,56	8,51
Kis-Zombor	8,42	12,12	9,10
SZEGED érkezik	9,33	1,00	10,10
	délután	délut.	este

Szeged—Arad.

	d. n.	este	reggel
SZEGED indul	2,20	6,00	4,20
Kis-Zombor	3,12	6,45	5,16
Makó	3,35	7,04	5,43
Apátfalva	3,55	7,23	6,32
Nagylak	4,17	7,44	6,24
Csanád-Palota	4,32	7,57	6,39
Mezőhegyes	5,08	8,27	7,10
Tompá	5,32	8,40	7,35
Battonya	5,45	9,01	7,48
Pécska	6,10	9,25	8,14
Szt.-Tamás	6,23	9,38	8,27
ARAD érkezik	6,45	10,00	8,50
	este	éjjel	délután

Arad—Gurahonoz.

	reggel	d. n.	d. n.
ARAD indul	6,40	5,23	12,30
Ötvenes	6,56	5,39	12,55
Zimánd-Ujfalu	7,02	5,45	1,08
Uj-Szt-Anna	7,24	6,07	2,00
Világos	7,46	6,29	2,39
Muszká-Magyarád	7,53	6,36	2,52
Pankota	8,04	6,47	3,26
Apatelek	8,35	7,18	4,28
Borosjenő	8,47	7,30	5,03
Bokszege-Beél	9,09	7,52	5,43
Borossebes-Buttyin	9,38	8,20	6,53
Almás-Alcsill	10,05	8,47	7,38
GURAHONCZ érkezik	10,20	9,02	8,00
	délután	este	

Gurahonoz—Arad.

	reggel	d. n.	reggel
GURAHONCZ indul	4,20	3,10	4,25
Almás-Alcsill	4,37	3,27	4,52
Borossebes-Buttyin	5,05	3,56	5,59
Bokszege-Beél	5,32	4,28	6,54
Borosjenő	5,56	4,47	7,40
Apatelek	6,06	4,57	8,00
Pankota	6,42	5,32	9,20
Muszká-Magyarád	6,48	5,38	9,32
Világos	6,55	5,45	9,50
Uj-Szt-Anna	7,21	6,11	10,40
Zimánd-Ujfalu	7,39	6,29	11,10
Ötvenes	7,44	6,34	11,18
ARAD érkezik	8,00	6,50	11,43
	délután	este	délután

Borosjenő—Csermő.

	délután	este
Borosjenő indul	8,55	7,35
Csermő érkezik	9,55	8,35
	délután	este

Csermő—Borosjenő.

	reggel	délután
Csermő indul	4,50	3,35
Borosjenő érkezik	5,50	4,35
	reggel	délután

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára

és művegytani laboratoriuma
Aradon, Szabadságtér.

Szívesen ajánkozik minden bárhol és bárki által hirdett gyógyszer-különlegesség beszerzésére, a készletben tart következő megbízható hatású szereket:

Chinin-cukor és Chinin csokoládé gyermekeknek könnyen beadható hideglelés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadíjjal koszorúztak. Mind az 5 világrészben el van terjedve. Egy darab 6 kr.

Misera-cseppek dr. Häger javított receptje szerint, legmegbízhatóbb szer hideglelés ellen felnőttek számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian biztos hatású és ártalmatlan szerekből összeállított hajfestőszert. Egy üveg 1 frt 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppje. Bármely fogfájást azonnal megszüntet. 1 üveg 35 kr.
A Rozsnyay-féle

Serail-arczkenőcs. Az arcon mutatkozó szepilk, pattanások és májfoltok elűzésére a legalkalmasabb szer, mely bőrszépítő hatásában minden más szert felülmúl. Egy kis tégl 70 kr. és egy nagy tégl 1 frt.

Anosmin. A lábizzadás és feltörés ellen biztosan használható. Egy üveg 50 kr.

Valóditokaji bor. Kétféle minőségűek, dr. Szabó Gyula világhírű pincedjéből. Ára 1 üvegnek 3 és 5 frt.

Ménési aszúbor. Egy 35 centil. üveg 1 frt 50 krajczár.

Chinabor. 2% Chinatartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 frt.

Vasas Chinabor. 2% Chinin- és vasoxýtartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 frt.

Pepsinbor. 4.5% tartalommal. Egy 20 centiliteres üveg 1 frt.

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 frt.

Salon-bengali tüzek. Füst és szag nélkül, vörös, fehér és sárga színben. Egy kr 2 frt.

Magnesium fáklyák. 150 normal gyertya fényével. Hat percig égő, 1 drb 60 kr. 12 percig égő, 1 drb 1 frt 10 kr. 24 percig égő, 1 drb. 2 frt 10 kr.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszínben) 1 adag 1/2 literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalzsama. A megfagyott kezét vagy lábát 3-4 nap alatt biztosan meggyógyítja. Egy tégl 40 kr.

Lang rheuma ellenes szere. Mindenféle eredetű rheumás és csuszos fájdalmak ellen igen híres és keresett szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhögés elleni pora mely mindenféle köhögést biztosan gyógyít. Ára 40 kr.

Mindenek gyógyszer — a pakolási csekély költségek hozzáadásával — bárhol posta útján is elküldetnek. U. a. csak ezen gyógyszertárban minden vegyvízzel és latra gáznak elfogadtatnak és lelkismeretesen teljesíttetnek. 828.

26532/1894.

Hirdetmény.

Városunk közönségének ezennel tudomására hozzuk, hogy azon magánosok, kik saját házi szükségletükre a közbiztonság hentes által sertést vágatnak, tartoznak a városi fogyasztási adó felügyelőségtől előzetesen igazolványt beszerezni, mert különben a vágás a fogyasztási adó befizetését igazoló bárcza nélkül meg nem engedtetik.

Arad, 1894. decz. 15.

A városi tanács.

M. k. államvasutak Üzletvezetőség Debreczenben.

30563/1894. III. szám

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Nagy Károly állomásán 1895. évi márczius 31-én a vasuti vendéglő bérlete lejár; ugyanazon időponttól számított három évi időtartamra ezen vendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati tárgyalás hirdettetik.

Az 50 kros bélyeggel és »Ajánlat a m. kir. államvasutak Nagy Károly állomásán levő vendéglő üzlet bérletére« felirattal ellátott, nemkülönben a kellő okmányokkal felszerelt, borítékba zárt és lepecsételt ajánlatok 1895. évi január hó 2-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége titkári hivatalához posta útján térítve nyújtandók be; ugyanazon időpontig bántépés fejében pedig 200 azaz kétszáz o. é. frt készpénzben küldendő be — függetlenül az ajánlattól — a debreczeni üzletvezetőség gyűjtőpénztárába posta útján jelen pályázati hirdetmény számára való hivatkozással.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek nevezett üzletvezetőség III. (forg. és keresk.) osztályában (Hungária-kávéház épület II. em. 12. ajtó) a hivatalos órák tartama alatt (d. e. 8—12 és d. u. 2—4 óráig) megtekinthetők, mirt is az ajánlattevőktől feltételeztetik, hogy azokat ismerik és magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkező ajánlatok figyelembe vételét nem fogadják.

A m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége fenntartja magának azon jogot, hogy a pályázók közül — tekintet nélkül a felajánlott bérletösszeg nagyságára — szabadon választ-hasson.

Debreczen, 1894. október hó 1-én.

Az üzletvezetőség.

PSERHOFER J.-féle gyógyszertár

BÉCSBEN, I. ker., Singerstrasse 15. sz. a. „Zum Goldenen Reichsapfel.“

Vértisztító labdacso

ezelőtt általános labdacso neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdacso csodás hatásukat észerszeresen be nem bizonyították volna. Értiszedek óta ezen labdacso általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitűnő háziszertől készlet nem volna található.

Számtalan orvos által ezen labdacso háziszertől ajánlatnak és ajánlatnak minden oly bajknál, melyek a rossz emésztésből és székrekedésből erednek: mint epo-zavarok, májbajok, kólika, vértóliások, aranyér, bélletlenség s hasonló betegségek. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitűnő hatással vannak vérszegénységre s az abból eredő bajknál is: így sápkór, idegesség, száraz fejfájások stb. Ezen vértisztító labdacso oly könnyen hatnak, hogy a legcsekélyebb fájdalmakat sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még gyermekek által is minden aggodalom nélkül bevehetők.

A számtalan hálaíratból, melyet e labdacso fogyasztói a legkülönbözőbb és legnehezebb betegségeik után egészségük visszanyerése folytán hozzánk intéztek, ezen helyen csak néhányat említenek azon megjegyzéssel, hogy mindenki, aki ezen labdacsokat egyszer használja, meg vagyunk győződve, hogy azokat tovább fogja ajánlani.

Köln, 1893. április hó 30-án.

Tisztelt Pscherhofer ur! Legyen olyan szíves és küldjön nekem ismét 15 tekercset az ön felülmúlhatatlan vértisztító labdacsoiból utánvéttel. Fogadják ez utón is a legmélyebb köszönetemet labdacsoi csodálatosságáért. Maradok teljes tisztelettel

Pawlistik Ferencz, Köln, Lindenthal.

Hrasche, Földnik mellett, 1897. szept. 12-én.

Tekintetes ur! Isten akaratát volt, hogy az ön labdacsoi kezeim közé kerültek, melyeknek hatásait ezennel megírom: En gyermekágyban meghűltem, olyannyira, hogy semmi munkát nem voltam többé képes végezni és bizonyára már a holtak közt volnék, ha az ön csodálatra méltó labdacsoi engem nem mentettek volna meg. Az Isten áldja meg önt ezért ezerszer. Nagy bizalom van, hogy ezen labdacsoi engem is tökéletesen ki fognak gyógyítani, amint már másoknak is egészségük visszanyerésére segítségül szolgáltak.

Bécs-Ujhely, 1897. november 9.

Mélyen tisztelt ur! A legforróbb köszönetemet mondom ezennel Önnek 80 éves nagynéném nevében. Az illető 5 éven át szenvedett gyomorhurutban és vizkór-sághban, már életét is meguntta, melyről egyébként le is mondtam, midőn véletlenül egy dobozt kaptam az ön kitűnő vértisztító labdacsoiból s azoknak állandó használata folytán tökéletesen kigyógyult.

Legfőbb tisztelettel

Weinrosettel Josefa.

Richengraberamt, Gföhl mellett, 1898. márcz. 27.

Tekintetes ur! Alulírott ismételtén kér 4 csomagot az ön valóban hasznos és kitűnő labdacsoiból. El nem mulasztatom legnagyobb elismeréssel kifejezni ezen labdacso értéke felett és azokat, ahol csak alkalmam nyílik, a szenvedőknek legmeglegben fogom ajánlani. Ezen hálaíratom tetszészerinti használására önt ezennel felhatalmazom. Teljes tisztelettel

Hahn Ignác.

Gotschdorf, Kolbach mellett, Szilésia, 1898. okt. 8.

T. ur! Felkérem, miszerint az ön vértisztító labdacsoiból egy csomagot 8 dobozzal küldeni sziveskedjék. Csakis az ön csodálatos labdacsoinak köszönhetem, hogy egy gyomorhurut, mely engem öt éven át gyötört, megszüntettem. Ezen labdacsoi nálam sohasem fognak kifogyni s midőn legforróbb köszönetemet kifejezem, vagyok tisztelettel

Zwickl Anna.

Ezen vértisztító labdacsoi csak a Pscherhofer J.-féle az „arany birodalmi almához“ címzett gyógyszertárban, Bécsben I. Singerstrasse 15. sz. a. készítettnek valódi minőségben s egy 15 szem labdacso tartalmú doboz ára 21 kr. Egy csomag, melyben 6 doboz tartalmú, 1 frt 5 krajczár; bérmentesen utánvéttel küldéssel 1 frt 10 krajczár. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el.

Az összeg előbbeni beküldésénél (mi legjobban posta-utalványon eszközölhetik) bérmentes küldéssel együtt: 1 csomag 1 frt 25 krajczár, 2 frt 30 krajczár, 3 csomag 3 frt 35 krajczár, 4 csomag 4 frt 40 krajczár, 5 csomag 5 frt 20 krajczár és 10 csomag 9 frt 20 krajczár. — Kaphatók Török József gyógyszertárban, Budapestben.

NB. Nagy elterjedtségük következtében ezen labdacsoi a legkülönbözőbb nevek és alakok alatt utánzóztatnak: ennek következtében kerétek csak a Pscherhofer J.-féle vértisztító labdacsoi követelni és csak azok tekinthetők valódiaknak, melyeknek használati utasítása a Pscherhofer J. név aláírásával fekete színben és minden egyes doboz fedele ugyanazon aláírással vörös színben van ellátva.

920. 1—12

Bernhardi alpesi növénynedv.

Likör W. O. Bernhardtól Bregenczenben 1 üveg 2 frt 60 krajczár, 1/2 üveg 1 frt 40 krajczár, 1/4 üveg 70 krajczár.

Amerikai köszvénykenőcs gyors és biztos hatású legjobbszer, minden köszvényes és csuszos bajok, u. m. gerincz-agy bántalom, tagszagadás, ischias, migraine, ideges fogfájás, fofájás, fűlszagadás stb. ellen. 1 frt 20 krajczár.

Tannochinin hajkenőcs Pscherhofer J.-től. Évek hosszú sora óta valamennyi hajnövesztő szer között orvosok által a legjobbnak elismerve. Egy elegánsan kiállított nagy szelenczével 2 frt.

Általános tapasz Steudel tanártól, ütés és szúrás által okozott sebeknél, mérges daganatoknál, ujjukacz, sebes- vagy gyulladt-mell vagy más ily bajknál, mint kitűnő szer lön kipróbálva. 1 tégl 50 krajczár. Bérmentve 75 krajczár.

Fagybalzsam Pscherhofer J.-től. Sok év óta a fagyos tagokra és minden idült sebre, mint legbiztosabb szer elismervé. Egy köcsöggel 40 krajczár. Bérmentve 65 krajczár.

Utifüvedv, egy általánosan ismert kitűnő háziszert, hurut rekedtség, görcsös köhögés stb. ellen. 1 üvegcske ára 50 krajczár. 2 üveg bérmentve 1 frt 50 krajczár.

Élet-esszencia (prágai csöppek) megrentott gyomor, rossz emésztés és mindennemű altesti bajok ellen kitűnő háziszert. Egy üvegcsével 22 krajczár, 12 üveg 2 frt.

Általános tszítító só Burlich A. W.-től. Kitűnő háziszert a rossz emésztés minden következményei, u. m.: fűfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhív, aranyér, dugulás stb.ellen. 1 csomag ára 1 frt.

Angol csodabalzsam, 1 üveg 50 krajczár, egy kis üveg 12 krajczár.

Por a lábizzadás ellen. Ezen por megszünteti a lábizzadást s az által képződő kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit és mint ártalmatlan szer van kipróbálva. Egy dobozzal 50 krajczár. Bérmentve 75 krajczár.

Golyva-balzsam, kitűnő szer golyva ellen. 1 üveg 40 krajczár, bérmentes küldéssel 65 krajczár.

Helső vagy egészség-só kitűnő gyógyszer gyomorhurut és minden a rendetlen emésztésből származó bajknál. 1 csomag 1 frt.

Mia-Poko, kitűnő szer fejfájás, fogfájás, köszvény stb. ellen.

Ezen itt felsorolt készítményeken kívül, az osztrák lapokban hirdett összes bel- és külföldi gyógyszer-részet különlegességei raktáron vannak és a készletben netán nem levők gyorsan és olcsón megszereshetnek. — Postai megrendelések a leggyorsabban eszközölhetők, ha a pénzösszeg előre küldetik; nagyobb megrendelések utánvéttel küldetnek. Bérmentve csak oly esetben történik a küldés, ha az összeg előre beérkezik, mely esetben a posta-költségek sokkal mérsékeltebbek.